



FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/76/2012/Pan.

## A Független Rendészeti Panasztestület

29/2013. (II. 6.) számú

### állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**<sup>1</sup> (továbbiakban: panaszos) 2011. december 22-én előterjesztett panasza alapján indult eljárásban a 2013. február 6-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

**m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .**

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

### Indokolás

A panaszos 2011. december 22-én panasszal élt a T.-i Rendőrkapitányságon, a vele szemben ugyanezen a napon foganatosított rendőri intézkedéssel szemben, mely panaszt a panaszos jogi képviselője 2011. december 23-án, a gyanúsításra vonatkozó egyes észrevételek megtétele mellett kiegészítette. A T.-i Rendőrkapitányság által a panasz alapján folytatott közigazgatási eljárás során a panaszos 2012. január 13-án, a hatóság tájékoztatása alapján, írásban tett nyilatkozatot, melyben kérte, hogy panaszát a Testület vizsgálja ki. Nevezett rendőri szerv – szolgálati úton – megküldte a panaszos nyilatkozatát, a jogi képviselő beadványát, valamint a panaszossal szemben foganatosított rendőri intézkedéssel kapcsolatos egyes iratokat, mely iratanyagot a Testület 2012. február 3-án érkezett.

### I.

1) A panaszos jogi képviselője 2011. december 23-án a nevezett rendőrkapitánysághoz intézett beadványában – a panaszossal szembeni büntetőeljárásra tett egyéb észrevétel mellett – előadta, hogy a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 33. §-át figyelembe véve, a panaszos előállításának jogalapja nem volt. A jogi képviselő szerint a

<sup>1</sup> Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

panaszost a szomszédok szeme láttára, testi erőszak alkalmazásával megbilincseltek, és bezárártották a rendőrkapitányságra. Az előállítást követően egy fűtetlen előállító helyiségben helyezték el, mindössze egy póló volt rajta, és azt az igényét, hogy melegebb ruhát vehessen fel elutasították azzal, hogy a többi helyiséget sem fűtik.

Ezt követően a panaszoszt 3 órán át várakoztatták, és kérése ellenére sem engedélyezték, hogy hozzátartozójának, vagy jogi képviselőjének telefonálhasson. Egy esetben – ugyancsak bilincs alkalmazásával – elvitték a rendelőintézetbe, annak ellenére, hogy a panaszos kijelentette, hogy felesleges bilincset alkalmazni, hiszen önként tesz eleget a rendőri intézkedésnek.

A jogi képviselő szerint a panasossal szembeni bánásmód nem volt indokolt, és jogilag is megalapozatlan volt.

Végül a jogi képviselő leszögezi, hogy a rendőrök nem kértek személyi igazolványt a panaszosztól amikor a házában megjelentek, és a vita mindössze a körül alakult ki, hogy a rendőr több személy füle hallatára kezdte meg a panaszosztól az adatai megkérdezését.

2) A panaszos a Testület által feltett kérdésekre 2012. április 15-én kelt levelében előadta, hogy 2011. december 22-én este, amikor megérkezett lakásához, azt tapasztalta, hogy egy BMW típusú gépkocsi a kapubejáróban állt és e miatt a panaszos nem tudott a portájára behajtani, ezért kürtjelzést alkalmazott. Rövid idő után egy fiatalember ki is jött a szomszédos kocsmából és hátra tolatott, a panaszos pedig megkezdte a gépkocsi bejáró kapu kinyitását. Ekkor a BMW tulajdonosa odament a panaszoshoz és felelősségre vonta, hogy miért rongálta meg az autóját. A panaszos közölte, hogy ő nem tett ilyet, ezen vitakoztak, majd amikor a BMW tulajdonosa közölte, hogy megveri a panaszoszt, ha nem rendezi a kárt, a panaszos behajtott a portájára és becsukta a kaput. Ez után a panaszos bement a lakásba és közölte a feleségével, hogy egy kollégájával, aki hamarosan érkezik, még ki kell mennie a cég telephelyére. Ekkor csengettek, a panaszos elindult kifelé, és látta, hogy három rendőr áll a kapuban, akik közölték, hogy azért vannak ott, mert egy fiatalember azt állítja, hogy a panaszos megrongálta a gépkocsiját. A panaszos közölte, hogy ez nem felel meg a valóságnak, mire a fiatalember – panaszos állítás szerint a rendőrök jelenlétében – szitkozódva a panaszosra támadt, amit a rendőrök csak „nagy nehézségek árán” tudtak megakadályozni és a tettelegességet elhárítani. Két rendőr vigyázott ettől kezdve a panaszos támadójára, a harmadik pedig elővette noteszét, megkérdezte a panaszos nevét és pontos lakcímét, amely adatokat a panaszos megmondott. A következő kérdésre – a panaszos édesanyjának nevére – a panaszos visszakérdezett, hogy miért a nyitott kapuban, járókelők jelenlétében kell ezekre a kérdésekre válaszolnia, mire a rendőr azt mondta hogy: „csak”. A panaszos erre közölte, hogy ezt a választ ő nem tudja elfogadni, melyet követően szóváltás alakult ki közöttük és a rendőrök között. A rendőrök közölték, hogyha nem válaszol kérdéseikre, akkor beviszik a panaszoszt a rendőrkapitányságra, mire a panaszos közölte, hogy az esetben hajlandó a rendőrökkel menni, ha „írásbeli parancsot hoznak”. A rendőrök azt válaszolták, hogy nincs szükség külön írásbeli parancsra, elvihetik a panaszoszt erőszakkal, parancs nélkül is. A panaszos beadványa kiegészítésében hangsúlyozta, hogy a rendőrök nem kérték tőle a személyi igazolványát, ha ezt megtették volna, akkor abból bármilyen adatot kiírhattak volna. Ezután a panaszos bement a saját portájára és felhívta az ügyvédjét, aki úgy tájékoztatta a panaszoszt, hogyha az igazolást a panaszos nem tagadja meg, akkor álláspontja szerint a rendőröknek semmi oka nincs arra, hogy a panaszoszt erőszakkal elvigyék. Erre tekintettel a panaszos a távirányítóval becsukta a kaput és bement a lakásába. Amikor a panaszos a zárható teraszra lépett, látta, hogy a rendőrök erőszakkal benyomták a kaput és

bementek az ingatlan területére. A panaszos erre bement a hálósobájába és magára zárta az ajtót, majd ismét felhívta az ügyvédjét, aki azt tanácsolta, hogy a panaszos hívja fel a rendőrség ügyeletesét, tegyen panaszt és ellenőrizze le, hogy miért történik az eljárás. Eközben – panaszosi állítás szerint – a rendőrök a feleségét „inzultálták”, próbálták az ajtó előtt eltávolítani és az ajtó betörésével fenyegetőztek. A panaszos közben felhívta a rendőrséget, ahol az ügyeletesétől azt a tájékoztatást kapta, hogy engedje be a rendőröket és menjen be velük a rendőrkapitányságra meghallgatás végett.

A panaszos ezt követően – állítása szerint – kinyitotta az ajtót, beengedte a rendőröket és közölte, hogy önként velük tart a rendőrségre. A rendőrök ennek ellenére felszólították, hogy tegye maga elé a kezét, mert meg fogják bilincselni. Erre a panaszos azt mondta, hogy arra semmi szükség, mert önként, minden kényszer nélkül hajlandó bemenni a rendőrségre. Ezt követően a rendőrök közölték, hogyha nem engedelmeskedik, akkor erőszakkal bilincselik meg. Ez a panaszos szerint így is történt, kezeit hátracsavarták, lenyomták az ágyra és megbilincseltek. A panaszos – elmondása szerint – mindössze passzív ellenállást tanúsított. A lakásból három rendőr „cipelte ki” a panaszost, zokniban, pólóban és a papucsot is csak felesége erélyes kérésére engedték felvenni. A panaszost bevitték a rendőrségre, ahol telefonját, pénzét, iratait elvették és fogdába zárták.

A panaszos ez után ismételt megerősítette, hogy a helyszínen a rendőrök személyi igazolványát nem kérték el, pedig ő ennek azonnal eleget tett volna. A rendőrök az intézkedés során, a helyszínen azt mondták, hogy a fiatalember azzal „vádolja”, hogy a panaszos megrongálta a kocsiját, majd a panaszos édesanyja nevének bediktálásával kapcsolatosan kialakult vita miatt mondták a rendőrök, hogy a panaszost beviszik a rendőrségre. A panaszos szerint ez utóbbit jelölték meg előállítása jogalapjaként. A testi kényszer és a bilincsalkalmazás indokaként a panaszos szerint lényegében semmit nem mondtak a rendőrök, ami azért is érthetetlen volt számára, mert ő jelezte, az ügyeletes tiszttel folytatott beszélgetés után, hogy önként bemegy a rendőrökkel és ő csak passzív ellenállást tanúsított a bilincseléskor.

A panaszos előállítása 2011. december 22-én 19 óra 35 perctől, 2011. december 23-án 0 óra 5 percig tartott. Ennek során a panaszos zsebeit kipakoltatták, megmotozták, majd bezárták egy fűtetlen, bűzös, mocskos, hideg helyiségbe, ahol a panaszos szerint a fertőzés veszélye nélkül még leülni sem lehetett. A rendőrök – bár a panaszos fia bevitt egy pulóvert – azt nem engedték neki átadni, úgyszintén azt sem engedték, hogy ügyvédjét felhívja és értesítse az előállításáról. A panaszost megszendáztatták, majd elvitték az ügyeletre orvosi látellelet vetetni, mert a bilincs láthatóan erős hámsérüléseket okozott. A panaszost jogairól az előállítás alatt nem tájékoztatták, telefonjait elvették, így értesíteni sem tudott senkit. A panaszost nem, csak ügyvédjét tájékoztatták a Testülethez fordulás lehetőségéről. A panaszos számára kiadták az előállításról szóló igazolást, valamint egy tájékoztatót az előállított személy jogairól, de a panaszos hangsúlyozta, hogy e dokumentumokat csak az előállítás végén adták át számára.

3) A panaszos csatolta az előállítás időtartamáról szóló igazolást, mely szerint a panaszos előállítása 2011. december 22-én 19 óra 35 perctől, 2011. december 23-án 0 óra 5 percig tartott. Az igazolás szerint a panaszos hozzátartozó kiértesítését nem kérte, élelmezést nem kért, az intézkedéssel szemben panasszal élt. Az igazolás átvételét a panaszos aláírásával igazolta.

4) Csatolta a panaszos az előállított személy jogairól, kötelezettségeiről szóló, aláírás nélküli, 2011. december 22-i dátumozással ellátott, „Tájékoztató” megnevezésű nyomtatványt, amely ismerteti az előállítás időtartamára vonatkozó szabályokat, valamint azt a felhívást is, hogy az előállítással szemben panasz tételére van lehetőség, azonban sem a panasz benyújtásának helyét, sem annak időtartamát a nyomtatvány nem tartalmazza. A Tájékoztató egyebek mellett, ismerteti a hozzátartozó, vagy más személy értesítéséhez való jogot, a sérülés, vagy betegség esetén igényelhető orvosi ellátást, az ételmezésre és ivóvízellátásra való jogot, a dohányzási lehetőséget és a mosdóhasználatot.

5) A Testület – figyelemmel arra, hogy a rendőrség által megküldött iratanyagban lévő ügyvédi meghatalmazás a bíróság, más hatóságok, illetve a rendőrkapitányság bünyügyi osztálya előtti eljárásra jogosította fel a jogi képviselőt – kérte a panaszost, hogy amennyiben meghatalmazottal kívánja képviseltetni magát a Testület előtti eljárásban, úgy csatoljon erre vonatkozó okiratot. A panaszos meghatalmazást panasz-kiegészítése során nem csatolt.

## II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes T.-i Rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügygel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) A T.-i Rendőrkapitányság mb. bünyügyi osztályvezetője a Testület által feltett kérdésekkel kapcsolatos, 2012. június 13-án kelt jelentésében (továbbiakban: összefoglaló jelentés) a következő tájékoztatást adta.

A rendőrkapitányságon eljárás indult a panaszos ellen, aki 2011. december 22-én 19 óra 30 perc körüli időben T. J. sérelmére rongálás bűncselekményt követett el. A rendelkezésre álló adatok alapján a panaszos 2011. december 22.-én 19 óra 20 perc körüli időben érkezett haza személygépkocsijával lakóházához, de mivel a kocsiját bejárója előtt parkolt, egy BMW, ezért nem tudott beállni az udvarra. Amikor a bejáró előtt parkoló gépkocsi sofőrje, T. J., a gépkocsijához lépett a panaszos agresszívan lépett fel vele szemben és felszólította, hogy álljon el a bejárója előtt. Amikor azonban T. J. beszállt a járműbe, hogy elinduljon, a panaszos a még nyitott állapotban lévő ajtót berúgta. A gépkocsi ajtaja a rúgás következtében behorpadt. A helyszínen T. J. bejelentése alapján rendőrről vonult ki, akik megpróbálták megállapítani a rongáló személy adatait, de a panaszos ellenszegült az intézkedésnek és csak testi kényszer és bilincs alkalmazásával sikerült megtörni az ellenállását. Ez után a panaszost előállították a rendőrkapitányságra, ahol megállapítást nyert a panaszos személyazonossága, majd gyanúsítottként került kihallgatásra rongálás vétsége miatt. A panaszos a bűncselekmény elkövetését tagadta és vallomást nem kívánt tenni. A rendőrség a cselekmény miatt, a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 324. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a.) pontja szerint minősülő rongálás vétségének megalapozott gyanúja alapján a panaszos ellen folytatott büntetőeljárás során a nyomozást befejezte, a keletkezett nyomozati iratokat, vádemelési javaslattal az illetékes ügyészi szervnek megküldte.

Ezt követően a jelentéstevő az összefoglaló jelentésben, a Testület által feltett kérdésekre a következő tájékoztatást adta:

a) Az intézkedő rendőrök a helyszínen közölték a panaszossal, hogy bejelentés alapján, bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt intézkednek vele szemben, és ezért meg kell állapítaniuk a személyazonosságát.

b) Az igazoltatás során az intézkedő rendőr elkérte a panaszos személyazonosító igazolványát illetve egyéb, a személyazonosságot, hitelt érdemlően igazoló okmányát, amelyet a panaszos a többszöri felszólítás ellenére is megtagadott.

c) Az intézkedésről készült jelentések, valamint a büntetőeljárás során végrehajtott kihallgatások adataiból nem merült fel olyan körülmény, hogy a feljelentő T. J. a panaszosra támadt volna, amikor már megkezdődött a rendőri intézkedés, csak arra vonatkozóan volt adat, hogy a panaszos volt agresszív, a rendőri intézkedést megelőzően is, majd a rendőri intézkedés során is.

d) A panaszos a vele szemben megkezdett rendőri intézkedés során többszöri felszólítás után is megpróbálta kivonni magát az intézkedés alól, és bement a lakóházába, melyet követően az intézkedő rendőrközvető többször a "Törvény nevében" szavak előrebocsátásával felszólította, hogy jöjjön vissza. Eközben a panaszos már a lakásból az ablakot kinyitva közölte, hogy ügyvédje utasításának eleget téve nem fog kijönni a házából, valamint nem fogja magát hitelt érdemlően igazolni. Ekkor az intézkedő rendőrközvető közölte vele, hogy az Rtv. 39. §-a alapján, a bűncselekmény elkövetőjének vagy gyanúsítottjának elfogása és előállításra céljából be fog hatolni a lakóingatlanba és előállítja a rendőrkapitányságra.

e) Az intézkedő rendőrök közölték a panaszossal, hogy elő fogják állítani a rendőrkapitányság épületébe bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt.

f) Miután az intézkedő rendőrök közölték a panaszossal, hogy elő fogják állítani bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt, közölték vele azt is, hogy testi kényszert, valamint bilincset fognak vele szemben alkalmazni. Az intézkedés közterületen végrehajtott részénél a panaszos, az intézkedő rendőrök, és a bűncselekmény sértettje voltak jelen. A lakásban a panaszos felesége, és fia is tanúja volt az intézkedésnek.

g) A bilincselés során felületi hámsérülés keletkezett a panaszos csuklóján, a sérülés keletkezésének oka az volt, hogy az előzetes felszólítások ellenére a bilincselés során a panaszos testét megfeszítette, hogy kezeit ne tudják hátra bilincselni. Amikor elvezető fogás alkalmazásával a panaszost kivezették a lakásból akkor is folyamatosan ellenállt úgy, hogy lábait kitámasztotta, valamint nem volt hajlandó lépni. A szolgálati gépjárműnél a jobb hátsó ajtónál nem volt hajlandó beszállni, a gépjármű küszöbére támasztotta lábát. A leírt passzív ellenállás miatt keletkeztek a panaszos felületi hámsérülései a fém bilincstől.

h) A bilincselés során keletkezett felületi hámsérülés orvosi ellátásáról a rendőrök a városi rendelőintézet ügyeletes orvosának bevonásával intézkedtek.

i) A panaszossal szemben a rendőrök 2011. december 22-én 19 óra 55 perckor kezdték meg a személyes szabadságot korlátozó intézkedést, az előállítását követően intézkedtek a bilincselés során keletkezett felületi hámsérülés orvosi ellátásáról, majd 23 óra 4 perctől 23 óra 40 percig a panaszos gyanúsított kihallgatására került sor. Ezt követően 2012. december hó 23-án 0 óra 5 perckor történt meg a panaszos szabadon bocsátása.

j) A panaszos a rendőrkapitányságra történő előállításakor kapta meg az előállított jogairól és kötelezettségeiről szóló „Tájékoztatót”. Az „előállított számára hozzátartozó értesítésének lehetősége biztosítva van”, azonban a konkrét esetben a rendőri intézkedés során, amikor a panaszos előállításra került, jelen volt a felesége és fia is, akik az előállítás tényéről, okáról a helyzetből adódóan tájékoztatásra kerültek. Az előállítást követően végrehajtott gyanúsított kihallgatás során, a jogairól történő tájékoztatást követően a panaszos azt közölte, hogy: „Védőről később nyilatkozom.”

k) A rendőrkapitányság előállító helyiségének higiénias állapota és hőmérséklete megfelel az egészségügyi követelményeknek, erre vonatkozó panasz eddig nem merült fel. Az előállító helyiség állapotát és az előállítottak jogainak érvényesülését folyamatosan, és rendszeresen ellenőrzi a megyei főügyészség, a megyei rendőr-főkapitányság szakirányítása, és a rendőrkapitányság parancsnoki állománya, az ellenőrzések során nem merült fel olyan körülmény, ami alátámasztaná a panaszosi állítást.

2) Megküldte a rendőrkapitányság az előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentést (továbbiakban: jelentés), mely szerint a panaszost 2011. december 22-én 19 óra 35 perckor az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatták, az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján, mint személyi szabadságában korlátozott személyt átvizsgálták, az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja (igazolást megtagadó személy előállítása) és az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja (bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállítása) alapján előállították. A magánlakáson történt intézkedés jogalapja az Rtv. 39. § (1) bekezdés b) pontja (bűncselekmény elkövetőjének vagy gyanúsítottjának elfogása és előállítása) volt. Az intézkedés során a rendőrök testi kényszert és bilincset alkalmaztak. A bilincs alkalmazása az Rtv. 48. § b) pontja (támadás megakadályozása) és az Rtv. 48. § c) pontja (szökés megakadályozása) alapján történt. A kényszerítő eszköz alkalmazására a rendőrök figyelmeztették a panaszost. A bilincset 2011. december 22-én 19 óra 55 perctől 2011. december 22-én 20 óra 15 percig alkalmazták a rendőrök a panaszossal szemben, a 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban Szolgálati Szabályzat) 41.§ (4) bekezdés b) pontja szerint, kezek előre illetve hátra bilincselésével. A rendőri intézkedés során, a bilincselés okozta könnyű hámsérülés miatt, a panaszos orvosi ellátására a rendőrök intézkedtek. A jelentés szerint a panaszos az Rtv. 18.§ (1) bekezdése alapján hozzátartozó, illetve képviselő kiértékelését nem kérte.

A jelentés szerint a rendőrök az ügyeletes utasítására jelentek meg a helyszínen, mert onnan T. J. bejelentést tett gépjárművének megrongálásáról. A helyszínre kiérkezve a bejelentő a rendőrök kérdésére elmondta, hogy 19 óra 25 perc körüli időben az általa vezetett BMW típusú gépkocsival megállt a panaszos ingatlan előtt, a bejárónál, párhuzamosan az úttesttel. Amikor T. J. kiszállt és a gépjárműve elejénél járt, a panaszos gépjárművével megállt az úton majd kiszállt, és kiabálva közelített T. J. felé, hogy távozzon a bejáró elől, mivel az ingatlan udvarára be akart állni. Ekkor a panaszos és T. J. szóváltásba keveredtek, majd amikor T. J. beszállt a járművébe, hogy elálljon az ingatlan bejárója elől, a még be nem csukott bal első ajtóba a panaszos belerúgott, melynek hatására az becsapódott, valamint horpadás keletkezett rajta. Ezt követően a panaszos bement a lakóingatlanba. A rendőrök kérdésére T. J. elmondta, hogy a rongálással okozott kár 50.000.- Ft. Ezután a rendőrök becsengettek a panaszoshoz, aki kijött, és akivel a rendőrök közölték, hogy milyen célból érkeztek, majd a panaszost igazoltatás alá vonták. A jelentés szerint a panaszos megtagadta, hogy igazolja magát, és az ügyvédjét hívta telefonon. A rendőri jelentés szerint a rendőrök többször is felszólították a panaszost, hogy igazolja magát, melyet a panaszos többször megtagadott. A cselekmény elkövetését a panaszos következetesen tagadta, míg T. J. a rendőrök többszöri kérdésére

megismételte, hogy a panaszos az elkövető. Az ügyeletes tiszt ez után utasította a rendőröket, hogy mivel a panaszos a jelentésük alapján bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható, ezért a rendőrök állítsák elő a rendőrkapitányságra. Ekkor a panaszos elindult a lakóházba, mire őt a rendőrök többször „A Törvény nevében” szavak előrebecsátásával felszólították, hogy jöjjön vissza. Eközben a panaszos az elektromos nagykaput távvezérlés segítségével elkezdte becsukni, amit az egyik rendőr lábával megakadályozott. Ezt követően a panaszos az utcafronti ablakot kinyitotta és közölte, hogy ügyvédje utasításának eleget téve nem fog kijönni a házból valamint nem fogja magát hitelt érdemlően igazolni. Az ablakon keresztül ismételten többször felszólították a rendőrök a panaszost, hogy jöjjön ki és ne vonja ki magát az intézkedés alól, mert ha tovább folytatja ezt a magatartását, akkor bemennek a lakóingatlanba és előállítják a rendőrkapitányságra. A panaszos azt felelte, hogy így sem fog eleget tenni a rendőri kérésének. Ezt követően a rendőrök bementek az ingatlan udvarára, ahol a lakóház ajtajában fogadta őket a panaszos fia, aki közölte, hogy édesapja nem fog kijönni a lakásból. Erre az egyik rendőr közölte, hogy be fog menni a lakóházba és el fog járni az édesapjával szemben. A jelentés megjegyzi, hogy a panaszos fia az ajtóból nem akart addig arrébb menni, míg a rendőr a „vállát enyhén meg nem tolt”. Ezután a rendőrök bementek a lakásba, majd hallották egy ajtó csapódását, valamint kulcscsörgést, melyből feltételezték, hogy az intézkedés alól a panaszos így kívánta kivonni magát. A hálószoba ajtót zárt állapotban találták a rendőrök, onnan azonban a panaszos hangját hallották kiszűrődni, amint telefonbeszélgetést folytatott. A panaszost a zárt ajtón keresztül hangosan többször felszólította az egyik rendőr, hogy nyissa ki az ajtót, amelyet a panaszos megtagadott, minden felszólításnál, arra hivatkozva, hogy ügyvédje tanácsolta számára azt, hogy zárkózzon be és ne nyisson ajtót. Ekkor a panaszos felesége érkezett a szoba ajtajához, akit a rendőr megkért, hogy bírja rá a férjét arra, hogy nyisson ajtót. A jelentés szerint a panaszos, felesége kérésére és a folyamatos, többszöri rendőri felszólítás hatására végül ajtót nyitott. Az ajtónyitást követően a panaszos a szoba jobb sarkába húzódott, a hálószobában található ágy mögé, és továbbra is telefonált. A rendőr felszólította, hogy tegye le a mobiltelefont, mert elő fogja állítani a rendőrkapitányság épületébe bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt, ennek a felszólításnak azonban a panaszos nem tett eleget, azt megtagadta. Ezt követően közölte a rendőr a panaszossal, hogy testi kényszert valamint bilincset fog vele szemben alkalmazni. A testi kényszer során az egyik rendőr a panaszos jobb karját hátra hajtotta, és a bilincset ráhelyezte, mire a panaszos testét megfeszítette, hogy kezei hátra bilincselését megakadályozza, majd bal karját az ágyra helyezte és kitámasztotta magát. Ekkor a panaszos bal karját a rendőr megfogta, közben járőrtársa a panaszos jobb kezét és a bilincset fogta hátra hajtott helyzetben, majd a rendőr a panaszos bal karját fizikai erő kifejtésével hátra hajtotta és a panaszos két karját összebilincseltek. Ezt követően elvezető fogás alkalmazásával a rendőrök kivezették a panaszost a hálószobából, majd a lakóingatlanból, melynek során a panaszos folyamatosan ellenállt, a jelentés szerint úgy, hogy lábait kitámasztotta, valamint nem volt hajlandó lépni. A rendőri jelentés szerint a panaszos a szolgálati gépjárműbe nem volt hajlandó beszállni ezért a gépjármű küszöbére támasztotta lábát, míg végül csak a fia kérésére ült be a gépkocsiba. A bilincselés során a panaszosnak felületi hámsérülése keletkezett a csuklóján melynek orvosi ellátására a rendőrök a rendelőintézetben intézkedtek. Végül a jelentés rögzíti, hogy a panaszos részére az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról a tájékoztató, valamint az előállítás idejéről szóló igazolás kiadásra került, úgyszintén átadták részére az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a 19/1995. (XII.1 3.) BM. rendelet és a 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás alapján a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatót.

A panaszossal szembeni intézkedésben két r. törzsőrmester és egy r. őrmester vett részt.

A 2011. december 22-én kelt „Parancsnoki vélemény és kivizsgálás” szerint a panaszossal szemben foganatosított rendőri intézkedés, valamint a kényszerítő eszközök alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

3) A megkeresett rendőri szerv megküldte a panaszos által 2011. december 22-én, előállítás alatt tett és aláírt „Nyilatkozatot” melyben a panaszos kijelentette, hogy a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást az Rtv. 92. és 93. §-ai alapján megkapta, a személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel és a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban panasszal él. A panaszos nyilatkozott arról, hogy az előállítás okáról, annak várható időtartamáról szóló tájékoztatást szóban megkapta, az előállítás időtartamáról szóló igazolást átvette, az előállító helyiségben való elhelyezéssel kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről szóló „Tájékoztatót” átvette, élelmezést nem kért. A panaszos nyilatkozott arról is, hogy betegségben szenved, továbbá a rendőri intézkedés során keletkezett sérülésével kapcsolatban, orvosi ellátásban részesült. Az okiratot a panaszoson kívül az intézkedésben részt vett mindhárom rendőr is aláírta.

4) Megküldte a megkeresett rendőrkapitányság az illetékes városi ügyészi szervhez 2011. december 23-án intézett hivatalos értesítését, melyben az ügyészséget arról tájékoztatta, hogy 2011. december 22-én a panaszos ellen eljárás indult a Btk. 324. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő rongálás vétségének megalapozott gyanúja miatt. A dokumentum szerint a rongálással okozott kár 40.000,- Ft. Az okirat a cselekmény elkövetésének körülményeit, a jelentésben foglaltakkal lényegében megegyező tartalommal ismertette, ezért annak megisméltésétől a Testület eltekint.

5) Csatolta a rendőrkapitányság az iratokhoz a panaszos gyanúsított kihallgatásról készült, 2011. december 22-én 23 óra 4 perces kezdettel felvett jegyzőkönyvet. A panaszos a gyanúsítás alapjául szolgáló – a korábban ismertetett jelentéssel lényegében megegyező – tényállás ismertetése után kijelentette, hogy „a gyanúsítást megértettem, panaszt nem teszek, én nem követtem el ezt a bűncselekményt”. A panaszos nyilatkozott továbbá arról, hogy „a jogaimra történő figyelmeztetést, tájékoztatást megértettem és kijelentem, hogy vallomást nem teszek”, továbbá „védőről később nyilatkozom”. A panaszos az ezt követően feltett kérdésre elismerte, hogy az adott napon és helyen szóváltásba keveredett a BMW sofőrjével, aki verekedni kívánt vele, a panaszos azonban kitért ez elől. A panaszos a rendőri intézkedésre vonatkozóan azt közölte, hogy adatait megmondta a rendőrnek, csak akkor keveredett vitába a rendőrökkel, amikor azok további kérdéseket akartak neki feltenni és ez a vita fajult el odáig, hogy a panaszos előállítására és bilincselésére került sor.

A jegyzőkönyvet 2011. december 22-én 23 óra 40 perckor zárták le.

6) Megküldte a megkeresett rendőri szerv a sértettel, T. J.-vel, 2011. december 22-én 20 óra 54 perckor felvett tanúkihallgatásról szóló jegyzőkönyvet. E szerint T. J. elismerte, hogy gépkocsijával úgy állt meg, hogy elzárta a panaszos kapubejáróját, azonban állítása szerint csak cigarettáért ment be a bárba és kb. két percet volt ott. Amikor visszatért gépkocsijához, látta, hogy egy szürke Mercedes terepjáró állt a gépkocsija mellett, melynek sofőrje (a panaszos), elkezdett kiabálni T. J.-vel, hogy miért parkírozott a bejárója előtt. T. J. elnézést kért, beszállt a gépkocsiba, de amikor annak ajtaját be akarta csukni, a panaszos abba belerúgott, amely miatt az ajtó közepén behorpadt. T. J. ezután hívta a rendőrséget, azonban a panaszos – aki a tanú elmondása szerint a kikerülő rendőrökkel is nagyon agresszív volt –



nem akarta beengedni a rendőröket és azt kiabálta feljükk, hogy beszélt az ügyvédjével, aki szerint nincs is ilyen kötelezettsége. T. J. a gépkocsiban esett kárt 40.000,- Ft-ban jelölte meg.

A tanúkihallgatási jegyzőkönyvet 2011. december 22-én, 21 óra 18 perckor zárták le.

7) Megküldte a rendőrkapitányság, a bűnügyi osztály munkatársának 2012. március 14-én készített belső jelentését, amelyet a panaszossal, illetve jogi képviselőjével azon a napon folytatott telefonbeszélgetésekről készített. A belső jelentés szerint a jelentéstevő arról tájékoztatta a panaszost, illetve jogi képviselőjét, hogy az időközben elkészült szakvélemény szerint a rongálási kár 128.087,- Ft-ra változott.

### III.

A Testület a panaszbeadvány alapján vizsgálat tárgyává tette a rendőri intézkedés és igazoltatás jogalapját, a magánlakáson történő intézkedést, az előállítás jogalapját és időtartamát, a testi kényszert és a bilincsalkalmazást, a hozzátartozó, vagy más személy értesítésére vonatkozó kötelezettség teljesítését, és a panaszos által kifogásolt, az előállító helyiségre vonatkozó egyéb körülményeket.

**A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak – az intézkedés időpontjában hatályos – a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való jogát, az 59. § (1) bekezdés szerinti személyes adatok védelméhez, az 54. § (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz és az abból levezethető testi épséghez fűződő jogát, továbbá a személyi szabadsághoz fűződő, az Alkotmány 55. § (1) bekezdésében biztosított jogát. Ezen túlmenően a rendőri intézkedések érintették az Alkotmány 59. § (1) bekezdésben rögzített jogot a magánlakás sérthetlenségéhez.**

1) A Testület vizsgálat tárgyává tette a panaszossal szembeni intézkedés kezdeményezését, figyelemmel arra is, hogy az intézkedésre a panaszos magánlakásában került sor.

A rendőrök arról kaptak bejelentést, hogy a panaszos, szóváltás után, megrongálta a lakóingatlana kapubejárója előtt parkoló, T. J. által használt személygépkocsit, melynek során a gépkocsi ajtaja behorpadt. A helyszínre érkező rendőrök kérdésére T. J. többszöri kérdés után is határozatlan állította, hogy gépkocsiját, annak ajtajára mért rúgással a panaszos rongálta meg.

A Btk. 324. § (1) bekezdése szerint, „Aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el. (2) A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, ha a) a rongálás kisebb kárt okoz, b) a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálást falfirka elhelyezésével vagy bünszövetségben követik el.”

A hivatkozott törvényi tényállás alapján – figyelembe véve a sértett által megjelölt kár értékét, valamint azt a tényt is, hogy egy nagy értékű személygépkocsiról van szó – a rendőrök okkal juthattak arra a következtetésre, hogy a T. J. sérelmére elkövetett cselekmény miatt fennállt

annak gyanúja, hogy a panaszos bűncselekményt követett el, melynek következtében a rendőröknek az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján intézkedési kötelezettsége keletkezett. A hivatkozott rendelkezés értelmében ugyanis a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet, vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

Ugyancsak idézni szükséges a rendőrök igazoltatási kötelezettségére vonatkozóan, az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdését, mely szerint „a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében meg kell állapítani.”

A konkrét esetben a rendőri intézkedés a lakóingatlan előtt kezdődött, azonban a panaszos visszatért a lakásába, ahová a rendőrök erőszakkal behatolva követték.

Mind az összefoglaló jelentés, mind az intézkedő rendőrök által készített jelentés hivatkozott arra, hogy a sérelmezett rendőri intézkedés alkalmával az Rtv. 39. § (1) bekezdés b) pontja jogalapot teremtett a magánlakásban való rendőri intézkedésre. A törvényhely szerint a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve – mások mellett – az (1) bekezdés b) pontjának második fordulata szerint, a bűncselekmény elkövetőjének, vagy gyanúsítottjának elfogása és előállítása céljából.

E rendelkezésből látható, hogy a rendőröket a jogszabályi háttér valóban feljogosítja a magánlakásba való belépésre, még akkor is, ha arra vonatkozó külön hatósági határozattal nem is rendelkeznek, amennyiben a törvényben foglalt valamely feltétel fennáll. Jelen esetben az intézkedéssel elérni kívánt cél, bűncselekménnyel gyanúsítható személy előállítása volt, így megállapítható, hogy az Rtv. 39. § (1) bekezdés b) pontjára tekintettel a magánlakásban való intézkedés jogszerűen történt.

**A Testület megállapítása szerint az idézett jogszabályok alapján a panaszossal szemben fennállt a bűncselekmény elkövetésének – legalábbis az intézkedéshez szükséges mértékű – gyanúja, ami által az intézkedés kezdeményezése, a magánlakáson történt intézkedés és az igazoltatás kapcsán, a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, továbbá a magánlakás védelméhez, valamint személyes adatainak védelméhez való joga nem sérült, mert az említett alapjogok korlátozása jogszerűen történt.**

2) A Testület ezt követően vizsgálat tárgyává tette a panaszos előállításának jogalapját és az előállítás időtartamát a következők szerint.

Az Rtv. 33. §-ának (1) és (2) bekezdése taxatíve felsorolja az előállítás okait, amelyek közül az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben a rendőrök az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének a) pontját („aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja”) és b) pontját (bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy) is megjelölték.

A rendőrség tehát két indokot is megjelölt a panaszos előállítása alapjaként, amelyek kapcsán a következőkre szükséges rámutatni.

a) A panaszosi elmondás és a rendőri jelentések csak annyiban egybehangzóak, hogy a panaszos igazoltatása a lakóingatlan előtt az utcán kezdődött meg. Panaszosi elmondás szerint ő a rendőröknek a nevét és lakáscímét bediktálta, amit egy rendőr fel is jegyzett, majd, amikor az édesanyja nevét kérdezték a rendőrök, a panaszos nem válaszolt, hanem visszakérdezett, hogy erre miért van szükség. A rendőr panaszosi állítás szerint erre azt mondta, hogy „csak”. A panaszos ezt nem tudta elfogadni és bement a lakásba, annak ellenére, hogy a rendőrök közölték vele, hogy beviszik a kapitányságra, ha nem válaszol. A panaszos állította, hogy személyi igazolványát nem kérték tőle a rendőrök.

Ezzel szemben a rendőrök jelentésükben egyértelműen azt állították, hogy a panaszos cseppetésekre kijött a kapuba, majd amikor a rendőrök a személyazonosságának igazolására szólították fel – rendőri állítás szerint többször is – a panaszos ezt megtagadta és visszament a lakásba.

Függetlenül az intézkedés kezdetére vonatkozó panaszosi és rendőri állítás eltérő voltától, a Testület jelen állásfoglalás III. részének 1. pontjában kifejtett álláspontja szerint, a rendőrök jogszerűen kezdtek intézkedni a panaszossal szemben, melynek során a panaszos a személyazonosságának igazolását sem meg nem tagadhatta, sem önhatalmúan befejezettek nem nyilváníthatta volna, **ezért a Testület megállapítása szerint az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja kellő jogalapot biztosított a panaszos előállításához.**

b) A rendőri jelentések az előállítás jogalapjaként megjelölték az Rtv. 33. § (2) bekezdésének b) pontját is.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerinti előállítási okkal kapcsolatban szükséges rögzíteni, hogy az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint a Testületnek a büntetőjogi felelősség vizsgálata nem tartozik hatáskörébe. Egyúttal szükséges visszautalni a Testület korábbi gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség, egy az Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – az adott cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Rámutat a Testület arra is, hogy az "intézkedéshez szükséges mértékű gyanú" fogalmilag kevesebbet jelent a büntetőjogi megalapozott gyanúhoz képest, ezért nem is vonja maga után minden esetben kötelező jelleggel azt, hogy azt a személyt, akit ezen előállítási ok alapján vannak intézkedés alá, mindenképpen meg is gyanúsítsák valamilyen bűncselekmény elkövetésével.

A rendőrséget értesítő T. J., a helyszínre kikerülő rendőröknek részletesen elmondta saját szemszögéből a történeteket – nem tagadva el azt a tényt sem, hogy valóban odaállt gépkocsijával a panaszos bejárója elé – megmutatta a gépkocsi sérülését és megjelölte összességében az abban véleménye szerint okozott kárt, majd többszöri megismételt kérdésre is a panaszost jelölte meg a kár okozójaként.

Fentiek, továbbá az a körülmény, hogy a panaszos a kategorikus tagadáson kívül, még saját elmondása szerint sem kívánt a rendőrökkel – nevének és lakcímének közlésén túl – érdemi párbeszédet folytatni, a Testület szerint joggal vethette fel a rendőrökben azt a gyanút, hogy a

fentiekben már idézett, a Btk. 324. § (1) bekezdésébe ütköző rongálási cselekményt a panaszos követte el.

**A Testület ezért az előállítás kapcsán megjelölt ezen indok alapján (is) arra a megállapításra jutott, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja megfelelő jogalapot biztosított a panaszos előállításához, melynek okán nem sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga.**

A Testület itt jegyzi meg, hogy az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésében szereplő előállítási okok mintegy „lehetőségként” szolgálnak a rendőr számára, azaz adott esetben az intézkedő rendőr diszkrecionális jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy valóban feltétlenül szükséges-e annak alkalmazása.

A Testület e jogszabályi rendelkezésekkel összefüggésben az intézkedés jogszerűsége mellett vizsgálta annak arányosságát (Rtv. 15. §) is, és **az eset összes körülménye alapján megállapította, hogy a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában és az arányosság követelményének megtartásával került sor, amellyel a panaszos személyes szabadsághoz való jogát jogszerűen korlátozták.**

c) A Testület a panasz alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszos előállításának időtartamát.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint, a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja, amennyiben ez indokolt és az előállítás célja még nem valósult meg.

A panaszos előállítása a panaszos részére kiadott igazolás szerint, 2011. december 22-én 19 óra 35 perctől, 2011. december 23-án 0 óra 5 percre tartott.

A Testület konkrét kérdést intézett a rendőrséghez arra vonatkozóan, hogy a panaszos előállításának időtartama alatt pontosan milyen cselekményeket fogantatosítottak és e cselekmények mennyi ideig tartottak. A kérdésre az összefoglaló jelentés csak a panaszos orvosi ellátását említette, ennek azonban időtartamát nem jelölte meg, továbbá hivatkozott az ezt követő, mintegy 36 percre tartó gyanúsított kihallgatásra.

A Testület ezért a rendelkezésre álló okiratok és az azokban szereplő tények és körülmények figyelembevételével értékelte az előállítás időtartamát, melynek alapján – figyelembe véve, a panaszossal szemben a helyszínen fogantatosított cselekményeket, a panaszos rendőrségre, majd orvosi ellátásra történő szállítását, az orvosi ellátás időtartamát, a tanú és a gyanúsított meghallgatásának időtartamát, az előállítással kapcsolatos adminisztratív és ténybeli cselekményeket, valamint a panaszos rabosítását – a Testület megállapítása szerint **indokolt volt a panaszos 4 óra 30 percre keresztül történő előállítása, ezért azt nem tekintette aránytalannak és személyi szabadságot indokolatlanul hosszú ideig korlátozónak a Testület.**

3) A panasz alapján vizsgálat tárgyává tette a Testület a panaszossal szembeni testi kényszer és bilincsalkalmazást, valamint a bilincsalkalmazás során keletkezett sérülés eredetét.

a) A testi kényszerrel és bilincsalkalmazással összefüggésben a Testület a következő megállapításokat teszi.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Ezen túl szükséges az Rtv. 19. § (2) bekezdésére utalni, miszerint jogszerű intézkedésnek való ellenszegülés esetén az Rtv.-ben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A testi kényszerről az Rtv. 47. §-a úgy rendelkezik, hogy: „A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.” A Szolgálati Szabályzat 39. § (1) és (2) bekezdése szerint pedig: az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. Az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a rendőr az alábbiak szerint tesz különbséget: a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat, b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni, c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrre, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad.

Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. Ezen szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. A Szolgálati Szabályzat 40. § (1) bekezdése szerint: „A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.” Ezen szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi, amelynek (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget, akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy

veszélyessége azt indokolja, vagy akit egyedül intézkedő rendőr állít elő. Ugyanezen rendelkezés (6) bekezdése szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha egyrészt a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, másrészt az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, harmadrészt az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

A rendőrök a konkrét esetben az Rtv. 48. § (b) és (c) pontját, azaz a támadás és szökés megakadályozását jelölték meg a bilincsalkalmazás jogalapjaként.

A panaszos elmondása szerint a rendőrök csengetésére kiment, nevét és címét közölte, majd, mivel személyi okmányait nem kérték és az intézkedéssel kapcsolatos kérdésére adott rendőri válasz nem volt elfogadható számára, visszament lakásába és bement a hálószobába melyet magára zárt. Amikor a rendőrök bejutottak a hálószobába, és felszólították, hogy kezét tegye előre, mert megbilincselik, a panaszos közölte, hogy bilincselésre nincs szükség, önként velük megy, azonban a rendőrök azt közölték vele, hogyha nem engedelmeskedik, akkor erőszakkal bilincselik meg, amely ezután meg is történt. A panaszos, saját elmondása szerint, ennek során passzív ellenállást tanúsított. Ezt követően a rendőrök pólóban és papucsban „cipelték” ki a panaszost a lakásból.

A rendőri jelentés szerint a panaszos az intézkedés kezdetétől elutasította az együttműködést, többszöri felszólításra sem igazolta magát, a távvezérlő segítségével elkezdte becsukni a ház kapuját, majd bement a lakóházba, melynek ablakából kiszólt a rendőröknek, hogy ügyvédje utasításának eleget téve nem fog kimenni a házból. A rendőri jelentés szerint a panaszost többször felszólították, hogy jöjjön ki az épületből, e felszólításnak azonban nem tett eleget. A rendőrök ezt követően hatoltak be a házba, majd a hálószobába, ahol felszólítás után testi kényszer alkalmazásával a panaszos kezeit hátra bilincselték. A panaszos, testének megfeszítésével és kitámasztással próbálta megakadályozni a bilincselést, majd amikor a rendőrök ki akarták vezetni a lakásból, lábait kitámasztotta és nem volt hajlandó lépni, illetve a szolgálati gépkocsiba való beszállást is megpróbálta a küszöbön történő kitámasztással akadályozni, míg végül fia kérésére beszállt az autóba.

Bár a panaszosi állítás és a rendőri jelentés számos ponton különbözik, ugyanakkor részbeni egyezőségek is megállapíthatók. A panaszos maga is elismeri, hogy nevének és lakcímének közzlése után a további együttműködést megtagadta, a rendőri felszólításra úgy reagált, hogy csak „írásos” parancs esetén megy a rendőrökkel, továbbá visszavonult a lakóház hálószobájába, melynek ajtaját magára zárta. Ugyancsak elismeri a panaszos, hogy a bilincsalkalmazással szemben passzív ellenállást tanúsított.

**Mindezek alapján, a panaszosi elmondást, a rendőri jelentést és a teljes eseménysort figyelembe véve – ideértve a gyanú alapjául szolgáló bűncselekmény erőszakos jellegét is – a Testület megállapítása szerint a rendőrök jogszerűen alkalmaztak bilincset és testi kényszert a panaszossal szemben, melynek következtében nem sérült a panaszos emberi méltósághoz és személyes szabadsághoz fűződő joga.**

b) A Testület végül azt a panaszos által előadott körülményt kísérelte meg tisztázni, miszerint a rendőrök a bilincselés végrehajtása során a panaszosnak sérülést okoztak.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az Rtv. 15. §-a a rendőri intézkedésekre vonatkozó általános arányossági követelményt fogalmazza meg a következők szerint: „(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár”. A kényszerítő eszközök vonatkozásában az Rtv. 16. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy „a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható”. Végül az Rtv. 17. § (2) bekezdése a következőket rögzíti: „(2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.”

A panaszos panaszának kiegészítésében leírta, hogy a bilincselés során, csuklóján és kézfején hámsérülések keletkeztek, míg a vállát a hátrabilincselés során a rendőrök úgy kicsavarták, hogy az – hónapokkal az intézkedés után is – fájdalmat okozott számára. Ugyanakkor azt is közölte a panaszos, hogy a rendőrök először előre helyzetben akarták bilincselni, majd miután passzív ellenállást tanúsított, a rendőrök a kezeit hátrafeszítették, és úgy bilincselték meg. Látellelet, illetve a sérülés ellátásáról szóló orvosi igazolást a panaszos nem csatolt.

A részletesen ismertetett rendőri jelentés szerint a panaszos a bilincselés során fizikai erő kifejtésével állt ellen, amellyel, a Szolgálati Szabályzat már idézett rendelkezését figyelembe véve lényegében aktív ellenszegülést valósított meg. A jelentés szerint a panaszos csuklóján hámsérülés keletkezett, melynek ellátása érdekében a panaszost az orvosi rendelőbe szállították, ahol a sérülést ellátták. A jelentés szerint „a sérülés foka könnyű”. Látellelet, illetve orvosi igazolást a megkeresett rendőri szerv nem csatolt.

A Testület – egyrészt az orvosi dokumentáció hiánya, másrészt a panaszosi magatartás közreható jellegének mértékére vonatkozó ellentmondás okán – **nem tudott megnyugtatóan állást foglalni atekintetben, hogy a sérülés elkerülhető lett volna-e, ezért a panaszos emberi méltóságához és az abból levezetett testi épséghez való jogának sérelme e vonatkozásban nem volt megállapítható.**

4) A panasz alapján vizsgálati körébe vonta a Testület a hozzátartozó vagy más személy értesítésére vonatkozó, az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerinti kötelezettség teljesítését.

A hivatkozott rendelkezés szerint „a fogvatartott részére biztosítani kell, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az

intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli.”

A panaszos a beadványa szerint kérte, hogy ügyvédjét felhívhassa, ezt azonban nem tették lehetővé számára, így nem tudta ügyvédje tudomására hozni, hogy előállították. A panaszos előadta továbbá, hogy elbocsátásakor kapott ugyan egy igazolást az előállítás időtartamáról és egy tájékoztatót a jogairól, de hangsúlyozta, hogy e dokumentumokat utólag kapta meg.

A rendőri jelentés szerint a panaszos hozzátartozó, illetve képviselő értesítését nem kérte.

Az összefoglaló jelentés a Testület által feltett azon kérdésre, hogy mikor kapta meg a „Tájékoztatót” a panaszos, úgy válaszolt, hogy a rendőrkapitányságra történő előállításakor.

A Testület emlékeztet arra, hogy a jelen állásfoglalás II. részének 3) pontjában ismertetésre került az a rendőrség által megküldött „Nyilatkozat”, amelyet a panaszos aláírt és amely tartalmazza, hogy a panaszos az előállító helyiségben való elhelyezésével kapcsolatban a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos „Tájékoztatót” (amely tartalmazza az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerinti értesítéshez való jogot is) átvette. Ugyanakkor ebben az okiratban arról is nyilatkozott a panaszos, hogy az előállítás időtartamáról szóló igazolást – amely a „Nyilatkozathoz” mellékelve volt – ugyancsak átvette. Márpedig az előállítás időtartamáról szóló – jelen állásfoglalás I. részének 3) pontjában ismertetett – igazolás szerint, a panaszos előállítása 2011. december 23-án 0 óra 5 percig tartott, így értelemszerűen a szóban forgó „Nyilatkozat” aláírására is csak az előállítás végén kerülhetett sor. A panaszos által aláírt okirattal tehát csak az igazolható, hogy a panaszos átvette a „Tájékoztatót”, az átvétel időpontja azonban nem, úgyszintén az sem, hogy a panaszos kérte-e valamely személy értesítésének biztosítását.

A Testület az egymásnak szögesen ellentmondó panaszosi és rendőri állítások alapos mérlegelése után a panaszosi állítást fogadta el. A panaszos ugyanis panaszja kiegészítésében (és a panaszos jogi képviselője 2011. december 23-án kelt beadványában) határozottan állította, hogy élni kívánt az Rtv. 18. § (1) bekezdésében biztosított jogával, ezzel szemben a Testület ezen kérdésére az összefoglaló jelentés (ellentétben az előállítás végrehajtásáról szóló jelentéssel) nem azt állította, hogy a panaszos nem kérte hozzátartozó, vagy más személy értesítésének biztosítását, hanem azt, hogy ez a jog az előállított számára „biztosítva van”, továbbá a panaszos előállításakor a felesége és a fia jelen volt, valamint a gyanúsított kihallgatáson a panaszos azt közölte, hogy védőről később nyilatkozik.

A Testület felhívja a figyelmet arra, hogy az Rtv. 18. § (1) bekezdése mérlegelést nem tűrő kötelezettséget fogalmaz meg a rendőrség számára, amely csak a törvényben meghatározott esetben és mértékig (Rtv. 18.§ (3) bekezdés) korlátozható. Az értesítési kötelezettség biztosítása során tehát a rendőrség nem mérlegelheti azt, hogy mely hozzátartozónak van tudomása az előállításról, ahogyan az is irreleváns, hogy a büntetőeljárás során milyen nyilatkozatot tesz a panaszos. A hivatkozott jogszabályhely egyébként is „egy hozzátartozó vagy *más személy*” értesítésének biztosítását teszi kötelezővé.

**Fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a rendőrséget terhelő, az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésében biztosított kötelezettség elmulasztása miatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.**



5) A Testület végül vizsgálta a panaszos azon sérelmét, amely az előállító helyiségben való elhelyezéssel kapcsolatos egyes körülményeket kifogásolta.

A panaszos jogi képviselője az intézkedést követő napon a rendőrkapitányságon előterjesztett beadványában sérelmezte, hogy a panaszost, annak ellenére, hogy mindössze egy pólóban állították elő, egy fűtetlen helyiségben helyezték el és azt az igényét, hogy melegebb ruhát vehessen fel elutasították, mondván, a többi helyiséget sem fűtik.

A panaszos a Testületnél előterjesztett panasz kiegészítésben megerősítette, hogy az előállító helyiség „bűzös, mocskos” és fűtetlen volt, és bár a fia bevitt számára egy pulóvert, azt a rendőrök nem engedték átadni, pedig a panaszost papucsban és pólóban állították elő.

A Testület a panasz ezen része kapcsán kérte az intézkedést foganatosító rendőri szerv nyilatkozatát, különös tekintettel a panaszos által előállításakor viselt ruházatra is.

Az összefoglaló jelentés szerint az előállító helyiség higiénias állapota és hőmérséklete megfelel az egészségügyi követelményeknek, arra addig panasz nem merült fel. Az összefoglaló jelentés rögzítette, hogy az előállító helyiség állapotát és a fogvatartottak jogainak érvényesülését a megyei főügyészség, a megyei rendőr-főkapitányság és az intézkedést foganatosító rendőrkapitányság parancsnoki állománya rendszeresen ellenőrzi, amely ellenőrzések során nem merült fel olyan körülmény, ami alátámasztaná a panaszosi állítást.

A Testület e sérelemmel kapcsolatosan utal az Rtv. 18. § (2) bekezdésére, amely rögzíti, hogy a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg, vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

A fenti rendelkezésekből, illetve az Rtv. 17. § (1) bekezdésében foglalt előírásából, miszerint a rendőrség a jogokat csak a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja, az az elvárás következik, hogy az előállítottat, egészséges tartózkodást biztosító, és az emberi méltóságot sem sértő körülmények között kell elhelyezni.

A vizsgált ügyben a rendőrség általánosan számolt be az előállító helyiség megfelelő állapotáról és általánosságban tett említést arról, hogy a korábbi ellenőrzések hiányosságot nem tártak fel, de nem nyilatkozott arról, hogy a panaszos által előállításakor viselt ruházatot és a téli időszakot figyelembe véve, az előállítás körülményei az egészségügyi követelményeknek megfeleltek volna.

Ezen a ponton emlékeztet a Testület azon töretlen gyakorlatára, hogyha a rendőrség konkrét kérdés kapcsán a panaszosi állítást nem cáfolja, úgy – ha a körülményekből nyilvánvalóan más nem következik – a Testület a panaszosi állítást fogadja el.

**A Testület ezért a fogdai elhelyezéssel összefüggésben indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos emberi méltósághoz, valamint az abból levezethető testi épséghez való jogának sérelmét.**

**IV.**

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a vizsgált ügyben az egyes sérelmek – a magánlakáson történt intézkedés, az igazoltatás, az előállítás ténye és időtartama, a testi kényszer és a bilincs alkalmazásának jogalapja – kapcsán alapjogsérelem nem történt. Sérült ugyanakkor a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a hozzátartozó kiértékelésének elmulasztása, valamint az emberi méltósághoz és az abból levezetett testi épséghez való joga a fogdai elhelyezés körülményei miatt. Nem volt megállapítható ugyanakkor a panaszos emberi méltósághoz és az abból levezetett testi épséghez való jogának sérelme a bilincskalkalmazás során elszenvedett sérülés kapcsán. A Testület álláspontja szerint a megállapított jogsérelmek mértéke eléri azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelemet, megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – a Testület az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2013. február 6.

**Dr. Juhász Imre**  
elnök

**Dr. Kozma Ákos**  
elnökhelyettes

**Fráterné dr. Ferenczy Nóra**  
előadó testületi tag

**Dr. Féja András**  
testületi tag

**Dr. Kádár András Kristóf**  
testületi tag